

so orodje v rokah neoliberalne šolske politike, ki šolo obravnava, kot da bi bila podjetje. Zato evalvacije še zdaleč niso le nekakšen nevtralen postopek preverjanja in ovrednotenja šolstva. Vendar to ni značilno le za nje. Zdi se, da lahko enako upravičeno trdimo tudi za nekatere druge vrste evalvacij, ki so že nekaj časa predmet ostrih kritik. V prvi vrsti gre za kritike danes prevladujočega sistema evalvacije univerz in raziskovalnega dela. V eni izmed njih je francoski filozof Yves Charles Zarka opozoril prav na prej navedeno ugotovitev z besedami, da evalvacija, ki jo izvajajo nacionalne agencije za evalvacijo raziskovanja in visokega šolstva,⁷ ni to, kar se na prvi pogled kaže, da je: poseben objektivni postopek ovrednotenja »kakovosti, učinkovitosti ali inovativnosti nekega dejanja, prakse, raziskave, poučevanja itd.« (Zarka, 2009a: 115). Evalvacija je zanj čisto nekaj drugega. V prvem približku lahko rečemo, da jo razume kot ideologijo. Kot taka je evalvacija nekaj slabega in zato vredna radikalne kritike. Vendar pri tem ne misli na sam pojem evalvacije, to se pravi, na evalvacijo kot določeno sodbo o vrednotah (cf. Zarka, 2012). Kajti tako razumljena evalvacija zanj sploh ni problematična. Še več, lahko je še kako subverzivna. Takšna je po njegovem mnenju Nietzschejeva filozofija, ki je, kot pravi, v bistvu »filozofija evalvacije (prevrednotenje vseh vrednot)« (ibid.). Proti taki evalvaciji nima nič. Predmet njegove radikalne kritike torej ni evalvacija sama na sebi, ampak tisto, kar imenuje bodisi režim bodisi dispozitiv evalvacije, ki je bil v zadnjem času vpeljan na univerze in raziskovalne inštitute, sestavljata pa ga dva elementa: ideologija in sistem oblasti (ibid.).⁸

Ideologija je tu bržkone mišljena v althusserijanskem smislu, to se pravi, kot »aparatus, ki upravičuje sistem oblasti« (ibid.). Gre pa za ideologijo evalvacije.⁹ In ta ideologija se v zadnjem desetletju ali dveh hitro širi, saj je postopkom evalvacije podvrženo vedno več človekovih dejavnosti

boljše učne dosežke kakor denimo socialno ali etnično mešane šole, ali bi ga morali v imenu učinkovitosti sprejeti?

7 V Franciji je to AERES (*Agence d'évaluation de la recherche et de l'enseignement supérieur*).

8 Ta formulacija, »une idéologie et un système de pouvoir«, je jasnejša od tiste, ki pravi, da gre za »ideologijo in sistem« (Zarka, 2009a: 114), pri čemer ni povsem jasno, kaj izraz »sistem« pravzaprav pomeni, čeprav je najverjetneje mišljen kot sistem evalvacije. A tudi v tem drugem primeru ostane določena dvoumnost, saj je glede na kontekst izraz »système de pouvoir« mogoče prevesti tudi kot »sistem moči«. Toda zdi se, da je ta sistem moči mišljen kot sistem, ki omogoča komu ali nečemu, da ima v družbi moč nad drugimi, ki mu omogoča odločanje o drugih, to se pravi, ki mu omogoča uveljavljanje svoje volje in interesov, skratka, ki mu daje oblast. Ta oblast je torej sistem družbene moči. Funkcija ideologije pa je v tem primeru v tem, da tej oblasti podeli legitimnost.

9 Prav ta ideologija evalvacije je zanj »ena velikih prevar«, ki smo jim priča v zadnjih dobrih desetih letih (Zarka, 2009c: 3), ker vzbuja lažen vtis, da pred uvedbo tovrstnih evalvacij ni bilo nobenih oblik nadzora nad temi institucijami, da ni bilo preverjanja in ocenjevanja kakovosti njihovega dela itd.